

Елизабет Цьенер, Кеит Уилсон, Ниа Робертс

Асахьаркөы Ақсел Шеңлер

АКОРОНАВИРУС

Исахьаркыроу ашәкәы ахәыцқәа рзы

Ақыртүа атыжьра аконсултантцәа

Амиран Гамкрелизеи, Хатуна Захашвили

Ачымазара ахылаңшрей, ауаажәлартә гәабзиарей амилаттә центр

*Nosy Crow Британиатәи ахәычтәы т҃ыж҃ыртә, ари ашәкәы т҃зыж҃ыыз аамтә к҃яә ала еиқәдыриәеит ахәчқәеи, урт ртәацәеи рыцхырааразы .
Ашәкәы аиқәыриәара иалахәыз ауаа амалахәа аус руит, уи азын Nosy Crow итәбун идууззаны хәа рархәеит.*

Аелектронтә ашәкы аус адырулон:

Аксел Ше҃лер асахьаркәы

Грем Медли апрофессор, аинфекционист,
агигиенеи, атропикатә медицинеи ашкол, Лондон

Сара Хейнс арцаәы, Арнхем Уар҃ алагамтәтә школ, Лондон

Моника Цјорти арцаәы, Бен Цјонсон алагамтәтә школ

Сара Карман адоктор, амилаттә гәабзиарахьчареи, неироа҃иареи аказа

Ақыртәу атыж҃ра Сулакаури итыж҃ыртә, 2020

Азинқәа зег҃ы хьчоуп.

Аитагаәы: **Қетеван Цјакъели**

Аконсултантцәа: **Амиран Гамкрелизеи, Хатуна Захашвили**

Аредактор: **Русудан Горгазе**

Атехникатә дизаин: **Ладо Ломсазе**

Text Copyright © Nosy Crow Ltd. 2020, Illustrations Copyright © Axel Scheffler 2020

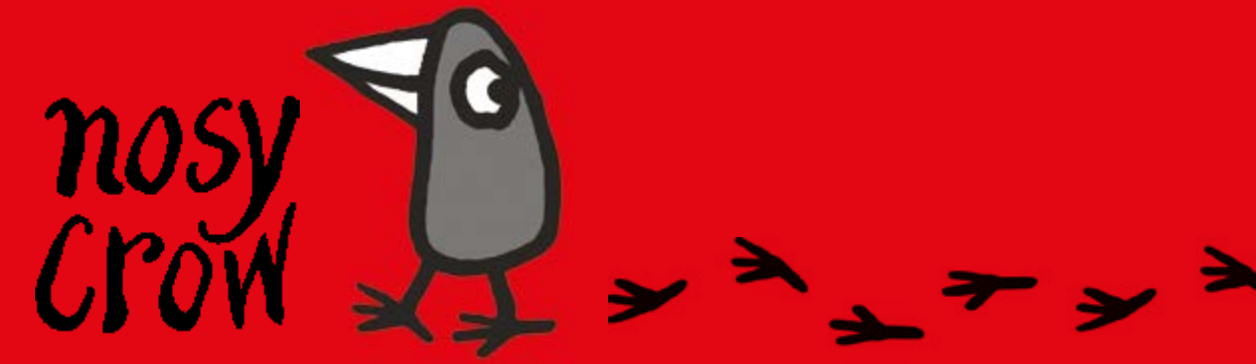
Nosy Crow and associated logos are trademarks and/or registered trademarks of Nosy Crow Ltd.

This translation of Coronavirus: A Guide for Children is published by arrangement with Nosy Crow ® Limited

Georgian translation published by Sulakauri Publishing, 2020

All rights reserved.

www.sulakauri.ge

Елизабет Цјенер, Кеит Уилсон, Ниа Робертс

Асахьаркәы **АКСЕЛ ШЕ҃ЛЕР**

АКОРОНАВИРУС

ИСАХЬАРК҃ЫРОУ АШӘКӘЫ АХӘЫЦҚӘА РЗЫ

Ақыртәу атыж҃ра аконсултантцәа

АМИРАН ГАМКРЕЛИЗЕ

Амедицинатә атцәарадыррақәа рдоктор, апрофессор,
ачымазарақәа рхыла҃шреи ауаажәлтә ргәабзиареи амилаттә центр, адиректор хада

ХА҃УНА ЗАХАШВИЛИ

Ачымазарақәа рхыла҃шреи ауаажәлтә гәабзиареи амилаттә центр,
а҃кы чымазара аусбарта анапхгаы

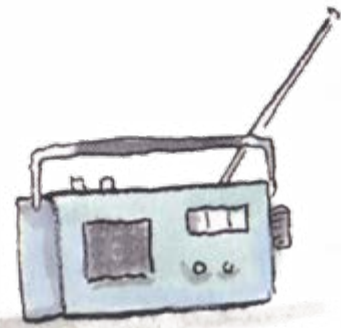
Ари ажэа уахахеит уажэшьта.

Уеихабцэа иуархэит иаанаго ма адырра ҕыцкэа рыкны иуахахеит...

Иишаны абри ажэа амшала ауп уареи, итеггы ахэычкэа адунеи акны ашколкэеи, ахэычтэы бахчакэеи рахь шэзымцо. Шэзынкэом, шэбызцэа рахь сасра шэзынеиуам, абри ажэа амшала ишэхылапшуа хэеихабцэагы аоны изыкоу.

АРИ АЖЭА УИ

КОРОНАВИРУС...

ИЗАКӘЫЗЕИ КОРОНАВИРУС?

Коронавирус азеиҗш вирусуп.

Авирускәа даараза ихәычзоу шьоуки роуп, урт убрыскак ихәычуп занзагы иубазом.

Авирускәа ахауа акны азы акәаҗ еиҗш иҗыруеит, икалар алшоит уара уцәа иакәшәаргы, аха уара зынзагы уи атәы уздыруам. Аха урт уара уцәеиҗь иалалар, иҗеиоит, нас учмазыохоит. Аха, авирускәа зегы шәартам. Шьоуки ишәартам зынзагы, җырхага карцом.

Адуinei акны даараза ирацәоуп еиуеиҗшым акоронавирускәа. Урт руакы уара иуылаларгы калоит, аха иҗәҗәаны учмазыохом, ус баша уҗынца еихачуеит, уеимхәоит.

Рыцхарала, аҗыхәтәантәи аамтазы зынза иҗыцу акоронавирус цәырцит, уи, ацәеиҗь иалалар аинфекция канатоит, ауафы дычмазыохоит. Уи ачымазара **КОВИД-19** ахьзуп. Азәы акоронавирус сылалейт анихәо, ари ачымазара ауп игәы иаанаго.

ИШЃАХАХЬУЕИТ АКОРОНАВИРУС?

Ари аҕыц коронавирус ахыҕыцу азын, атцаарадырҕоцаа уи азы ирдыруа макъана мачуп; аха ргэы ианагоит уи м-мҕак рыла иалацоит- акэарала ма авирус змоу маҕаахэык унапала иуқыр.

Акоронавирус ауаҕы ицэеижь иалалоит, иҕеиоит. Акоронавирус чымазара змоу данеимсо, данеимхэо, иҕысыҕ аневиго авирус иҕы итышэшоит даараза ихэычу ацэыкэбаркэа реиҕш.

Амала авирус ахада абара улшом, аха ихэычу акэара абара алшара ыкоуп. Амш анхышэашэароу арт акэаркэа ифақххоит! Машэырла азэы акоронавирус злоу ахауа лбааидар, икалар алшоит уыггы ари авирус чымазара ихыыр.

Унапы уҕынтца ианадукыло ма уҕы ианахыушьо, акоронавирус ацэеижьы акнытэ анапы ахь ииасуеит.

Унапы авирус амазар, нас ашэ аауыртуеит, иауыркуеит, уи ашэ амаа акны ианхоит, саатла аҕсы доуп. Уи ашэ амаа даҕазэы дакысыр, авирус уи инапы ахь ииасуеит.

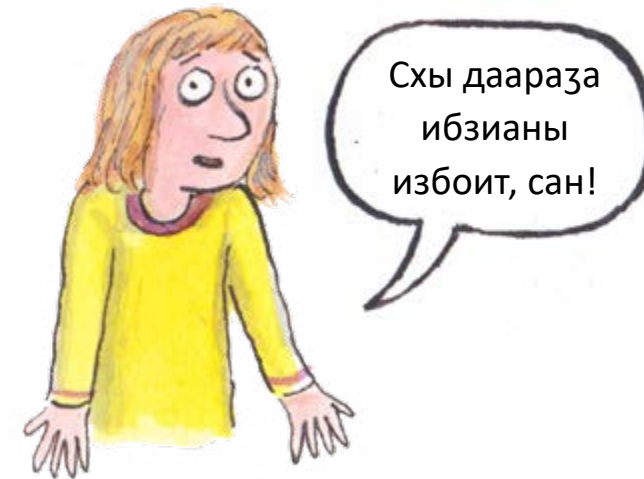
Нас уи ауаҕы инапы ала иҕынтца ма икышыэ дакысыр, авирус имарианы иара ицэеижь иалалоит.

Убри акнытэ, акоронавирус убыскан иуылалар алшоит абас икоу акы уакысыр, уаанза ари авирус чымазара змаз азэы дызкысхыаз.

ИКАЛОИ, АКРОНАВИРУС ҶАРА ИҶАХЬЫР?

Ауаа шьюуки , чыдала ахэычкэа, зынзагы ирзеилкаауам, акоронавирус шрымоу. Аха, авирус уи ицэеижь иалоуп, икалар алшоит даеазэы иахь ииасыргыы.

Аха акоронавирус змоу ауаа лассы еимхэоит, амцашоура рymoуп. Шьюуки рхы рыхуеит, имчыдахоит. Ас еипш икоу атагылазаашья 10-14 мшы инагзоит.

Ауааы ицэеижь уамашэа иубаша ауп: уи аёыц вирус аналало, иаххэап коронавирис, ацэеижьы иадыруеит, тэымк дшакэлаз атэы, уи иёагыланы ақэңара иалагоит.

Ауааы ицэеижьы уамашэа иубаша абцъар амоуп авирус аеацэыхьчаразы. Уи атэымцэеижьёагыла ахьзуп, уи ихэычзоу ашьахацкэа рыла ишьақэгылоуп. Ацэеижь ианадырлак, аапъхъара змамз сасык дшалалаз, иаххэап авирус, ашьахацкэа иаразнак ала ишьақэдыргылоит атэымцэеижьёагылақэа. Урт авирусқэа кны иқэырхоит.

Абри аикэңара аан ауп ауааы имцашоура анышьтыцуа, аха атэымцэеижьёагылақэа авирус анықэырхлак, ачымазшы иаразнак дыбзиахоит.

Ҷарт хшьа акны 10 миллиард еиханы еиуеипшым атэымцэеижьёагылақэа алоуп. Убри акнытэ уара уцэеижь акны атэымцэеижьёагылақэа убрыскак ирацэоуп, адунеи акны ускак ауаа ықэзам!

АКОРОНАВИРУС ИЗАЦӘШӘУАЗЕИ?

Харт зеггы убрыскак агәабзиара хамоуп,
ихалшоит авирус аҗагылара, аха икоуп ауаа
, уи изцәыуадау, избанзар урт рцәеижь
имчыдоуп. Иаххәап, алыгажәцәа, ма
излымго ачымазара змоу ауаа.

Урт еиха ацхыраара рҗахуп акоронавирус аиааиразы. Убри акнытә
ахәшәтәырта ахь инеиуеит, уака урт ахақымцәа рхылапшуеит. Апсы
еивыгара зцәыуадау рзы ичыдоу апсеивыгага аппарат рыцдырхрауеит.

Аха зны-зынла ахақымцәа икартоггы ахәом, имчыдоу ауааы ицәеижьы
еиха имчыдахоит, ачымазәы дыпсуеит.

Иара убри азын алыгажәцәа аоны
иаанхар ауп, ауаа рацәа ахьыкоу
имнеиыр ауп, уака авирус еиха
имарианы алатцәара ашәарта ыкоуп.

Алыгажә абду-анду, ма ауацәа умазар, еибууп урт ргәабзиара
ахьчаразы, аамтала урт рахь сасра анеира уакәытцыр.

ХЭШЭТЭЫШЬАС ИАМОУЗЕ АКОРНАВИРУС?

Ачымазоца реихарак акорнавирус чымазара дара рхала иалтцеит, аха ахақымцеи, атцаарадырөцеи иртахэуп, ирласны, имарианы ахэшэтэыра рылшар. Акорнавирус ахэшэ макъана икам, избанзар ичымазара ғыщуп. Аха ахақымцеа еиуеиышым ахэшэкеа рхы иадырхэоит, иртахуп убас ала ирылшо ацхыраара ачымазасы изыкартар.

Атцаарадырөцеа иашытоуп занза иғыцу ахэшэа ақатара, уи аус адырулоит, уи авирус ағагыларағы ацхыраара канацоит.

Атцаарадырөцеа, аеацэыхьчаратэ лаца ағыц икартарц иаеуп.

Аеацэыхьчаратэ лаца ахэшэ, згэы бзиоу ауабы иларцоит. Ари ахэшэ имчыдоу ма ипсхьоу авирус иалхуп. Хара хтэымцэеижьғагылақэа уи ацырхаразы "резыкарцоит" уи аамышьтахь авирус илалар, иазыкатоу атэымцэеижьғагылақэа ирласны, имарианы иршьуеит уи.

Уара уаныхэычыз еиуеиышымз ачымазара аеацэыхьчаратэ лацақэа узыкарцеит, уажэы урт ачымазарақэа ухьуам!
Уи аеыцэыхьчаратэ лаца ахьзуп.

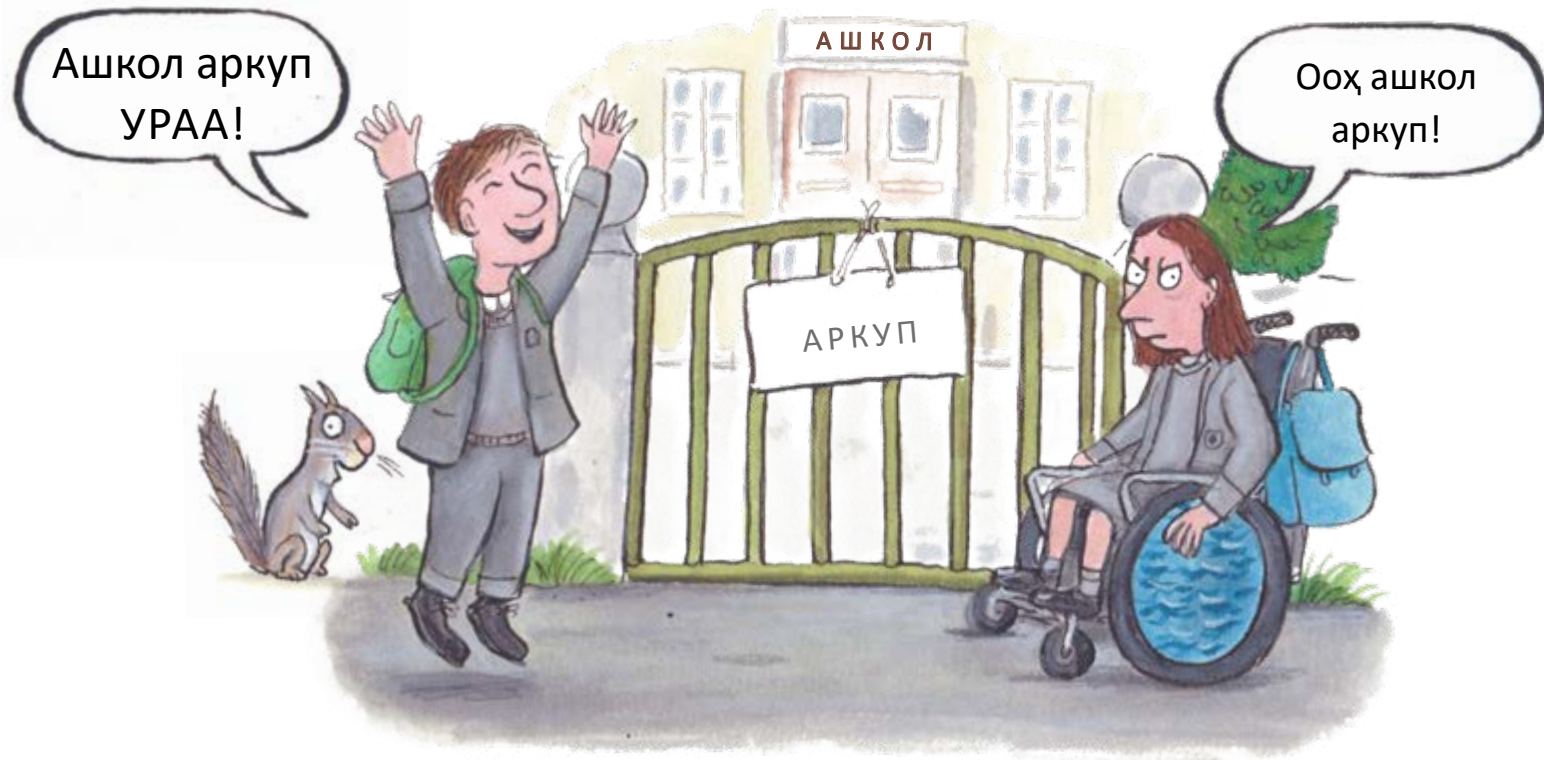
Сара саныхэычыз, абчы аеацэыхьчаратэ лаца сзыкарцеит, абчы смыхьзеит.

Ахэшэ ғыц ақатара амз рацеа атахэуп. Уи атцаарадырөцеа акырынтэ ауаа рыхэшэтэыразы рхы иадырхэоит. Агэра ргоит, аеацэыхьчаратэ лаца аиашазы авирус шацанархо ала. Убри акнытэ зны агэанызаара ду ала рхэы иадырхэоит нас ауп ауабы ианиларцо. Агэра аныргалак, алаца ибзиоу анырра шамоу, ишшэартам нас ауп ирацеаны атыжьра ианалаго, зегьы ирылартарц азы.

ИЗАРКУЗЕИ АС ЕИГЪШ ИЖОУ АТЫГЪҚӘА, УААНЗА ХАХЪНЕИЛОЗ?

Ииашоуп, хара хайхарак акоронавирус имарианы ихеигоит, аха ахадара ду амоуп, имчыдоу, ауаа рхылапшыра урт ари авирус еиха имчыданатәуеит. Ауаа рацәа ирыхьыр ари авирус, аамтак ала ахәшәтәырта ахь анеира рыкәшәар, икалар алшоит ахақымцәа урт ишрыхәтоу рхылапшыра рцәыуадафхар.

Акоронавирус даараза ирласны, имарианы иалатцәар алшоит, убри акнытә чыдала агәанызаара аахарпшыр ауп, ауаа рацәа ахьыкоу, дағашьоуки рҕы аимадарақәа харкәатыр ауп.

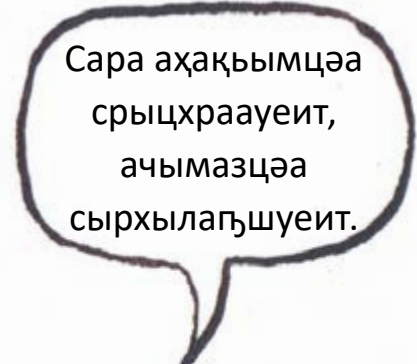

Абри амшала ауп ашколыи, ахәычтәы бахчеи зарку. Аихабыра агәанызаара хартоит, аоны акнытә, ичыдоу уск шәымамзар шәымдәылтын хәа.

Амала ахақымцәа, амедехәшыцәа, асупермаркет аусуфцәа ма акурерцәа аусура ахь анеира рыкәшәоит, избанзар урт русура аоны иштәоу ирзыкацом.

Афатә аахәара ма адәахьы адәылцра аамта кьаҕеи, ахьхьчаралеи уарггы иуылшоит. Еснагь иугәалашәоз, дағашьоуки рааигәара зынза ушымнеиуа атәы.

Уара утаацәара ахатарнак азәы ихы ҕеимкәа ибозар, дшәозар, акоронавирус ихьит хәа, ускан ымчыбжьа аоны акнытә атаацәара зеггы шәдәылымцыр ауп, избанзар икалар калоит авирус уарггы иуыхьзар. Ускан утаацәа зеггы аоны иаанхар ауп. Ахадара амоуп, урт рыкнытә азәгы, афатә азггы дәдылцыр калазом, авирус дағазәы, еиха иуадаоны изхазго илаимцарц азы.

ҲҲЫ ШҒАМҒАҒАҒО, АМШҚӘА ЗЕГЫ АҒНЫ ААНХАРА ҲАҚӘШӘАР?

Зны-зынла аҒны аҒаацәара рҒны аанхара игәыхәароуп. Иуылшоит уаанза зыҒацара улымшоз аҒацара, ашҒол ахь уанцоз, ма уеиҒабцәа аусура ахь ианцоз: ирацәаны ахәмарыра, ашәкәы аҒхьара, асахьа тьхра, абҒартәыра, ашәхәара, акәашара...

Уи зегьы хәарада ииашоуп. Уара утаацәараҒы зны-зынла уара уеиҒш ихәыцуеит, аха излауала уи рцәахуеит.

Хәарада, дарҒы игәнырҒоит, русуразы игәамцүеит ма рҒы рыхьүеит уара уиутахәу зегьы ахьырзаамхәо азын...

Уара угәынкылара, угәамцра, угәҒыҒьҒара азы иузааигәоу – аҒаацәара рхатарнак ма уыуак, ма бзиа иубо урцаҒы урт азьы уиаацәажәа, маҒк угәы шытыцп. Иуылшоит уҒызцәа аҒел ала ма аинтернет ала урамадар.

ДАҒА ШЬОУКЫ ҲАШЃАРЫЦХРААРИ?

Уара аоны указарала ацхыраара акацара улагахъеит, аха иуылшоит еиха агъеанызаара аарпъшра, акоронавирус умыхъырц, нас дағазы иумырхъырц азы.

Иудыруазу, авирус асапын ишашъуа? Унапқәа даараза ибзианы иуызәзәар, акоронавирус унапы акны иаанхазом. Аха анапы ибзианы азәзәара аамта еиха иагоит, убри акнытә иуылшоит унапы анузәзәо ашәа ухәар, уи аамта ирласны иагоит. Иаххәап "Шақа имшы бзиоузеи"- унапы анузәзәо абри ашәа ҫынтә ухәар, уи узхоит.

Ағынтәеихачра умазар, ағынтә рыцқәагас ақбаадтә чабра ухы иархәа нас уи хымпәада ақьамсарта итажъ. Нас унапқәа зәзәа, избанзар авирус ачабра акнытә унапы ахъ ииасыр алшоит.

Уанеимхәо ма уанеимсо умышьхәылтә уғы иағъыракы. Ус авирус унапы ахъ изыиасуам, алартәарагъы мацхоит.

Абас харт зегъы ххы ныкәхгар, дағазы авирус илақдом.!

УАҘА ИКАҘҘАР ИҘАЛШОИ?

Икоуп ахадара ду змоу акы, уи хэарада иуылшоит: уара узцынхо ауаа ибзианы урызныкэа, уажэы зеггы рзы ицэгьоу аамтақэа ыкоуп.

Аешь-аехэшьа умазар, урт акы рымоумкын, зны-зынла удыргэауазарггы.

Уеихабцэеи уареи шэеицынхозар, урт иуархэа уацэымаашьакэа инагзала.

Ашкол ахь уцаанза, аоны уеазыкацала. Ус аамта еиха ирласны ицоит, угэфыбьраггы мацхоит. Насггы ашкол ахь уаныхынхэлак, удырра акыр иацлоит!

Аекран акны акыр аамта умтэан, акомпьютертэ хэмаррақэа рцынхэрас, ашэфэы уафьхьа. Ашэфэы афьхьара аамта ахыгара иацхраауеит.

Уажэы уеихабцэа аонынтэ русура наргзоит. Уарггы урт рыцхьараара улшоит. Ишпэа? Ауыс аныруа урфьрхагамхан. Ус дара ирласны рус иалгоит, уара узггы аамта рзаанхоит. Уаанза уара иуылшоит, дара аамта анрымоу уареи дарей шэеицны икауцар утахэу асиа ашьақэыргылара.

ҲАҶҲАКА ИКАЛОИ?

Уажэы уамашэа икоу аамтоуп- акорнавирус адунеи зеггы иахацэеит.

Аха агэанываара ҳамазар насггы аоны ҳаанхар, ари авирус хамҶада ҳаиааиуеит, иаанаҳкылоит. Уаанза атцаарадырөцэеи, аҳакымцэеи еиха еҶыны итырцаауеит, ачымазөцэа злалдырго, ахөшэ Ҷыц рыҶшаауеит, аеацэыхҶаратэ лацаггы трыжьюеит, уи ари ачымазара аҶнытэ зеггы ахҶоит.

Ҷенак зны, иаарласны, амала макьана ианыку ҳаздыруам, игэҳьяаугэа ууацэа урҶылоит, уөызцэа ураҳэмаруеит, ашкол ахь уцоит, аҳэмарратэ ашҶаггы угхом, аҶсабара аҶны аҶазаараггы, уажэы игэҳьяауго зеггы уҶылоит!

ҶЕНАК ЗНЫ АРИ ААМҶА ХЭАРАДА ИНҶЭОИТ.

АРИ ЗЕГЫ ИҶАЛШЕИТ!

